
DIE DAG....

DOOR

M. A. M. RENES—BOLDINGH

Dien dag kwam Ria uit school. Achter haar lag de lange holle schoolgang met de zwart-en-grijs geruite vloertegels en de eenzame schortjes, sluik neerhangend aan zwarte kapstokarmen, en vóór haar lichtte het zonoverstroomde speelplein, dat ook al geheel stil was en leeg. De oude linde in 't midden droeg op zijn knoestige armen duizenden en duizenden grijs-groene gevleugelde bloempjes omhoog. Die maakten de lucht geurig en zwaar. Kleine muschjes, niet meer dan een handje vol bruine veeren, baadden zich in 't mulle zand, zacht kwetterpiepend van plezier, en hoog, heel hoog tegen het diepe hemelblauw zwenkte sierlijk een vlucht witte duiven, in innig welbehagen, op, neer, op, neer.

Even bleef Ria op de schoolstoep staan en keek naar al 't mooie buiten, dat zoo'n verrassing was na 't kille en ongezellige van 't oude lokaal, waar nooit de zon kon komen schijnen. Maar ze keek er naar als een kleine vreemdeling, die ondanks 't nabije van alles, toch een vreemdeling blijft. Zooals een haveloos sprookjeskindje zich uitrekt op de teenen om in den toovertuin van den koning te kunnen zien.

Zoo mooi was alles — zoo erg mooi — maar 't andere was er ook, en dat andere nam de grootste plaats in in Ria's kinderleventje.

Daar was om te beginnen 't schoolblijven van zoo even. Meester had gezegd, dat Ria de sommen afkeek van 't meisje naast haar, maar zij had geantwoord: „Alleen de sommen, niet wat er uitkomt, omdat ik meesters kleine lettertjes niet lezen kan.” Meester had dat geen prettig antwoord gevonden, eigenlijk heel brutaal en ongepast; want als hij zag, dat een kind afkeek, dan wás 't ook zoo en mocht niemand dat tegenspreken. Bovendien kon hij niet gelooven, dat iemand, die sommen overschreef, ook niet meteen het antwoord

meenam. En dus had Ria de gewone straf gekregen, en nu zat er in haar boekentasch ook nog een briefje van meester aan moeder, waarin hij van haar boosheid en koppigheid vertelde. Want kinderen, die afkeken, zouden thuis ook wel niet eerlijk alles vertellen; daarom moest er een briefje mee.

Dat was nu zoo onbegrijpelijk valsch van meester en van het geheele schoolleven, dat 't als een zware steen drukte op Ria's hartje.

En daar drukte toch al zoo véél op. Welbeschouwd drukte alles er op; begrepen dingen en onbegrepene, en de onbegrepene het zwaarst.

Daar waren bijvoorbeeld de burens, die zoo'n deftigen langen naam hadden, en die toch zoo arm waren, waarvan echter niemand wat weten mocht; van die armoede namelijk niet. Er was ook vaak ruzie bij die burens, zoodat de luide, booze stemmen door de geopende veranda-deuren tot in Ria's huis doordrongen. Dan schudden moeder en tante het hoofd en praatten er zachtjes en geërgerd over, in bedekte termen, omdat de kinderen het niet verstaan mochten. Maar 't was ongelukkig, dat Ria altijd juist haar kleine oortjes gespist hield, wanneer er zoo iets onbegrijpelijks verhandeld werd, en zoo verstond ze 't tóch wel, al wist ze heel goed, dat 't niet voor haar bestemd was.

Erger evenwel nog dan de ruzies was de tante, die bij de burens inwoonde. Tante Lina was dat, en eigenlijk was dat met die tante onbegrijpelijk erg. 't Leven had haar slecht behandeld; dat scheen 't leven wel eens meer te doen, en dientengevolge was ze heel klein en mager. Ze had een smal, geel gezichtje en glad weggestreken haar, dat in een klein, grijs knoopje op haar achterhoofd te zamen kwam. Altijd droeg ze een zwarte japon en keken haar oogen alsof ze wilden gaan schreien — en ze kon geesten oproepen. En dat was natuurlijk het ergste van alles. Daarover praatten moeder en tante ook vaak samen, met kleine griezelingen, omdat 't zoo buitengewoon angstaanjagend was, wanneer de naaste burens laat in den avond of in den donkeren nacht, geestenbezoek ontvingen. Want 't was toch

maar heel dichtbij — een stapje maar. Ria had wel eens 't een en ander van zoo'n gesprek opgevangen, hoewel ze al weer heel goed begreep, dat ze hiervan zeker in 't geheel niets weten mocht; en nu had ze 's avonds in haar bedje uren van bijna doodsangst bij de gedachte, dat de geest van tante Lina's zoon zich eens vergissen zou en op hun kinderslaapkamer binnenkomen. Bewoog de deur niet langzaam? Tikte daar niet wat in gindschen hoek?

Dan kroop ze diep onder de dekens, om toch maar niets te zien en niet gezien te worden, tot ze eindelijk van de warmte er weer onder uit kroop en doodstil liggen bleef met stijf dichtgeknepen oogjes, opdat de geest zou denken, dat ze sliep.

En bij al die griezelingen kwam dan nog, als achtergrond van alles, dat van vader. Dat die weg was met een schip en zoo lang weg bleef, en wel eens nooit terug zou kunnen komen.

Hoe was dat ook maar weer gegaan? Vader was weggegaan met een schip, dat heel verre reizen ging maken — als scheepsdokter. Heel flauwtjes stond in Ria's bewustzijn een vroege wintermorgen geteekend met zacht stemgefluister en een donkere gestalte, die zich over haar bedje boog. Den volgenden morgen was vader weg geweest — op reis — en met voldoening had Ria gedacht: „dan is 't toch waar, dat van vannacht; afscheid heeft hij toen genomen,” en die voldoening had in 't allereerste oogenblik het gemis wat vergoed, evenals later de komst van een jonge, vroolijke tante, die poppekleertjes naaide en versjes voor de kinderen zong, en moeder en de kinderen gezelschap zou houden, zoo lang, tot vader weer terug zou zijn.

Maar hoe lang bleef vader toch wel weg van zijn huis en van zijn kinderen! Immers zóó lang, dat 't leek alsof er in 't geheel geen vader meer was. Zóó lang, dat de kinderen langzamerhand er aan gewend raakten, het zonder hem te stellen. Toch bleef af en toe de droevige vraag hen verontrusten: „Waarom is het zoo? Waarom hebben wij geen vader, en andere kinderen wel? Alle andere kinderen kunnen met hun vader gaan wandelen en trotsch op hem zijn, omdat hij zoo groot is en sterk, en wij nooit. Alle huizen worden door een

vader beschermd, ons huis alleen niet. Maar 't is dan bij ons ook lang zoo veilig niet."

Eens probeerde Broer zijn goed recht af te dwingen.

„Ik wil een vader hebben; 't is net zoo akelig zonder vader." Maar toen begon moeder te schreien en zoo maakte die vraag het er niet beter op, aangezien het den kinderen juist om de vreugde van een vader te doen was. Ze zwegen er dus verder over, als zijnde onveilig terrein, maar in hun hartjes bleef de vraag bestaan, en naast de vraag groeide het wantrouwen.

Waarom deed vader zoo? Waarom kwam hij zelf Ria en Broer niet beter maken, toen ze de kinkhoest hadden? Waarom moest dat een vreemde dokter doen? Was vader dan anders, dan ze altijd gedacht hadden? Minder — minder echt? Hij schreef wel vaak brieven en stuurde prentkaarten, prachtige met blauwe zeeën en hooge bergen er op, en soms ook geld, veel geld. Dat was dan altijd buitengewoon heerlijk, omdat er dan nog eens bijzondere dingen gebeurden. Het was meteen ook het vaste bewijs van zijn bestaan — ergens — en drong de donkere waaroms wat op den achtergrond. En eens had er wat over hem in de kranten gestaan. Of eigenlijk niet over hem, maar over zijn schip. Dat was evenwel niet iets prettigs, eerder iets heel onoverkomelijk ergs. Moeder had 't op een middag aan Rie verteld, omdat ze de oudste was en met zoo'n paar ernstige oogjes de wereld in keek. Die kon er stellig wel zoo een en ander van begrijpen. Van vaders schip waren ergens in verre streken, waar bruine menschen woonden, kisten en andere dingen aangespoeld, en nu dacht men, dat 't schip vergaan was op zee, met man en muis, en in dat geval zou vader ook verdronken zijn en zou hij nooit weer terugkomen. Dan zouden ze werkelijk geen vader meer hebben.

„Dat kan toch niet," dacht Ria, „dat een vader heelemaal niet meer terugkomt. Vaders komen toch altijd terug," maar ze zei het niet tegen moeder, omdat ze er per slot toch niet zoo héél zeker meer van was. 't Was, alsof er iets een schok kreeg, wat eigenlijk geen schok meer lijdén kon.

Later was er gelukkig een geruststellende kaart gekomen, in haast geschreven met vaders eigen onduidelijke letters. Neen, 't was zoo erg niet geweest; alleen had een stormvlaag het dek een keer wat hardhandig schoongeveegd, en waren die onheil-spellende kisten in zee terechtgekomen en weggedreven. En nu kwam hij spoedig thuis, wist echter niet precies wanneer, omdat de boot een onverwachten omweg moest maken, maar hij kwam toch zoo gauw mogelijk. Dat had het noodweer hem geleerd.

Er was echter iets in Ria's hartje gebleven, dat den schok van 't eerste bericht niet te boven kon komen. Als vaders wel eens niet terugkwamen!

Als 't ondenkbare gebeuren kón! En als 't ondenkbare gebeuren kón, dan zou 't ook wel gebeuren, daar kon je vast op aan. Dan kon je het ieder oogenblik verwachten. Het ondenkbaar akelige dan altijd.

En nu kwam Ria uit school. De boosheid over meesters wantrouwen had alle andere donkerheden met vernieuwde kracht te voorschijn geroepen en zoo kon ze geen deel hebben aan de zonnige buitenwereld.

Ze keek om zich heen op 't leege speelplein. O, natuurlijk, Truitje was weg. Natuurlijk, alles ging verkeerd, dus Truitje was ook weg. In de bank had ze anders nog gefluisterd: „Ik wacht op je, hoor,” en die belofte had als een klein sterretje geflonkerd, heel 't boosmakende schoolblijven door. „Truitje wachtte.”

Truitje was lief; Ria's hartje werd heelemaal warm, als ze aan Truitje dacht. Ze wilde met niemand anders vriendinnetje zijn, dan met Truitje, hoewel moeder dat niet hebben wilde, omdat Truitje op klompen liep en omdat haar haren niet erg schoon waren. Daarom wilde ook de handwerkjuffrouw ze niet naast elkaar zetten, hoewel ze er elke les om smeekten. En toch was Truitje 't liefste meisje van de heele school, ja, van de heele wereld. Truitje was om zoo te zeggen degene, die Ria met 't leven verzoende, en nu was Truitje trouweloos geworden en naar huis gegaan.

Och, maar natuurlijk, dat hoorde er bij. Alles was akelig en naar.

Alles! Om de tong tegen uit te steken zoo ver mogelijk, en al maar door te zeggen: bah! Maar dat durfde je niet doen, omdat je niet heel zeker was, dat er niet ergens heel lange grijparmen zaten, gereed om haar te pakken voor haar donkere buien. Moeder had eens gezegd, toen ze radeloos begon te worden over haar ontembaar opstandige oudste, dat de booze haar te pakken had, en sinds dien vermoedde Ria grijparmen en loerende oogen overal. „Bah!” zeggen en zodoende tot daadwerkelijkheden overgaan, was dus niet geraden, en zoo moest ze zich tevreden stellen met een paar tranen, en door haar laarsjes stoffig en rauw te schoppen tegen een paar verdwaalde klinkersteen. Alles was nàar — en Truitje was er niet.

„Oé-oé!” Truitjes stem. Dat was om hoog op te springen van verrassing. Dus tóch, dus ze was er toch!

Truitje lag voorover in 't gras van den kanaalberm; zorgeloos liet ze de klompjes omhoog wippen op de wollen kousevoetjes en gluurde over haar gekruiste armen heen den weg op. „Oé-oé!”

Toen stak ze een nieuw grassprietje in den mond om op te kauwen, totdat Ria bij haar zou zijn. Die zette den pas er in.

„Dáág, wat lekker, dat je er bent.” „Natuurlijk, meid, ik had 't toch beloofd.” En meteen was Truitje al opgewipt, schoffelde vlug haar klompen heelemaal aan, en toen gingen ze gearmd langs den zonnigen weg huis-toe, 't blonde hoofdje met 't lange, warrige haar en 't donkere met de gladde korte lokjes dicht tegen elkaar gedrukt.

„Wat zei-d-ie?” informeerde Truitje gretig, meteen achterom ziend, of meester niet aangefietst kwam. „Och niks,” zei Ria; „hij wou 't natuurlijk niet gelooven, en ik moet thuis een briefje geven.”

„Zoo'n mispunt,” schold Truitje. „Akelige vent, hij moest zelf maar eens slechte oogen hebben, en achteraan zitten. Nóu!” besloot ze voldaan over de voorgestelde strafoefening.

Alle school- en meestersellende konden ze op den stillen, zonnigen weg bespreken, en zoo kwamen ze bij den nieuwen buitenbouw van 't dorp, waar Ria woonde. Truitje woonde binnen in 't oude hartje van 't dorp, dicht bij de smederij, waar haar vader knecht was.

Door 't erkerraam gluurde Ria in de kamer. 't Roode kleed lag nog over de tafel. Nog niet eens gedekt was er dus, en er was ook niemand binnen.

Tijd genoeg hoor, en uitstel van meesters briefje. „'k Ga nog een eindje mee, we eten toch nog lang niet,” vertelde ze. „Lekker,” vond Truitje en knuffelde zich weer dicht tegen Ria aan.

„Zeg,” begon ze opeens verwonderd, ópgewekt door 't zien van Ria's huis. „Zeg, ik heb nog nooit je vader gezien; wel je moeder en je tante en je broertje, maar nooit je vader!” „Natuurlijk niet,” zei Ria, „die is toch immers op zee, ver weg, dan kun je hem toch niet zien,” maar onderwijl deed de vraag haar een vuurroode kleur krijgen. Zoo'n teer puntje was 't langzamerhand geworden in haar gedachtenwereldje. „Nou ja,” hield Truitje vol, „maar hij komt toch wel eens terug. Alle vaders komen toch af en toe terug, als ze weg zijn.” En ze dacht aan buurman, die in dienst was, maar van tijd tot tijd thuis kwam met verlof.

„De mijne misschien niet,” vertelde Ria geheimzinnig in een plotselinge opwelling om Truitje tot haar vertrouweling te maken. „Eens is hij al bijna verdronken met een storm; dat kan, zie je, en nu komt hij misschien nooit terug. Maar misschien ook wèl.”

„Och,” meewarigde Truitje en keek Ria van terzij eens aan. Wat een kleur had die en wat raar, dat ze dat zoo maar zeggen kon, zonder schreien. Ja, wat vreeselijk raar was dat.

„Hoor, de fluit van halféén,” zei Ria, toen de fabriek haar sein gillend opstootte in de zware zomerlucht. „Vroeg nog, hè? Hij heeft me toch niet lāng gehouden.”

„Nee; — en dáár heb je den trein van halféén. Mooi gelijk komt dat, hè?”

Ze waren al kuierend bij den hellenden uitgang van 't kleine stationnetje gekomen. De middagtrein rolde langzaam puffend binnen en vermengde zijn gillend gefluit met 't geloei uit den fabrieks-schoorsteen. Een oogenblik was de heele lucht vervuld van 't dwaze, stootende gillen, alsof ze om 't hardst er op los floten.

„Moet je zóó doen,” zei Truitje. Ze stopte de beide wijsvingers

in de ooren en bewoog ze vlug op en neer. „Dan hoor je wel honderd fluiten.”

Ria deed 't oogenblikkelijk na, evenals alle kunstjes, die 't parmantig gewiekste Truitje wist.

„Je kunt er doof van worden, maar 't gaat toch lekker,” begon Truitje weer, toen 't gesis en gegil geëindigd was in een langen klagenden uithaal.

„Nou kijken, wie er uit den trein komen.”

De meeste treinen stormden 't kleine stationnetje in razende vaart voorbij op hun weg naar de groote stad. Alleen een heel enkele nam even den tijd om te stoppen, en dan nog keken de reizigers verontwaardigd uit 't coupéraampje, alsof ze zich ergerden over 't onnoodig oponthoud.

Een lange, plechtige boerin kwam den hellenden weg afzeilen. Een hel parse japon had ze aan, die kleine wolkjes stof opwaaide en een gouden kap op, waarboven weer een zwarte stroohoed troonde met wuivende bloemen en krulveertjes, en parse zijden keelbanden. Aan den arm droeg ze een hengselmand en de handen had ze voor haar middel over elkaar geslagen. Zeker, dat de hengselmand niet van haar arm zou glijden.

„Dat is een deftige,” was Truitjes oordeel. „Die gaat vandaag te gast bij familie, en in die mand zit, wat ze meebrengt.”

Toen kwam een oud witkieltje met grijze bakkebaardjes achter een handkar aansukkelen. Dat was Jan Klomp, de vriend van 't heele dorp.

„Hé Jan!” riep Truitje hem jolig aan, familiaar als een oude kennis, en Jan wuifde met een hand, die hij even durfde losmaken, terug. Hij liep heelemaal achterover, omdat hij de kar moest tegenhouden, daar die anders aan den haal zou gaan.

Op de handkar stond een koffer, een groote zwarte, met koperbeslag. „Nou, daar kan een hoop in,” zei Truitje, die belangstellend, met brutale oogjes alles opnam.

Ria was niet zoo werkzaam in 't tegenwoordige. Nu Truitjes gezelschap al weer wat gewoon begon te worden, vlogen haar

gedachten weer weg naar 't onrecht, dat meester haar had aangedaan, en naar 't vervelende briefje in haar tasch, en naar al 't andere donkere, dat ze onbewust ook als onrecht voelde, en dat alles zoo akelig aan elkaar hing. Wat ze zoo pas aan Truitje verteld had, had zich met wreede weerhaakjes vastgeslagen in haar hart. „Ja natuurlijk, zoo zou 't gaan. Vader zou nooit terugkomen, want alles was akelig, dus het allerakeligste zou ook wel gebeuren,” trok ze de begonnen lijn verder door.

„Kijk die!” joelde opeens Truitjes spottend stemmetje van het hek af waar ze op zat met opgetrokken wijduitgebogen knieën.

„Kijk die! wat een bruine, zeg!”

Ja waarlijk, daar kwam weer iemand aanstappen. Dat was zeker de allerlaatste reiziger. Bij dien hoorde natuurlijk de groote koffer, waar oude Jan zoo voorzichtig mee deed.

„Nou, dat is een deftige; hij heeft een wandelstok,” ging Truitje voort met haar opmerkingen. Ja, dat was waar. Hij had een wandelstok, een dunnen gelen, en daarmee zwaaide hij vroolijk op en neer. Wie had er nog meer zoo gezwaaid?

De stok tikte telkens luid op de harde straatsteenen. Of neen, tikken was 't niet, dat de stok deed. Eigenlijk was 't zingen; heel genoeglijk zingen.

„Tik, tik, tik,” zong de stok; „ik weet wat, ik weet wat. Hij is zoo lang weg geweest. 't Leven was een benauwende gevangenis voor hem geworden, en drie heele jaren heeft hij noodig gehad om vrij daarvan te worden. Drie heele jaren heeft hij gezworven, maar nu komt hij thuis. 't Verlangen is zoo groot geworden in storm en noodweer; zoo onmetelijk groot. Daar is hij nu! Daar is hij nu!”

Ria zag 't wel, dat 't vader was. Ondanks 't gebruide en den baard, dien vader vroeger nooit droeg, zag ze het onmiddellijk. En plots begon er een vogeltje hoog en luid zijn liedje te zingen in haar hart. „Vader! Vader!”

Dat waren de eenige woorden van 't liedje, maar de wijs er van was hoopvol en beproefd, omdat 't lied zoo oud is als de wereld zelve.

„Vader! Vader!”

Een oogenblik klonk 't jubelend over alle hindernissen en versperringen heen, toen werd het zwak — doodzwak. 't Had ook zoo zelden voedsel ontvangen, dat wreekte zich nu. En eindelijk zweeg het geheel.

En meteen rees de muur van wantrouwen hooger en donkerder op dan ooit.

Vader? Vader? En dan alles, wat ze begrepen had uit grootemensen-gesprekken? En dan, wat ze niet begrepen had, maar dat er niettemin toch was? En haar booze buien, en 't briefje in de boekentasch? En al 't akelige, al 't donkere? Och, geheel onoverkomelijk werd de muur. En 't ging zoo snel; in minder tijd dan vader noodig had voor de weinige voetstappen, die hen scheidden, stond de muur kant en klaar om zijn oudste heen.

Daarover heen kon ze nog net haar vader goedendag-knikken, bij wijze van herkenning, maar haar arm sloeg ze om Truitjes hals, om die nog een eindje weg te brengen.

Toen liep vader ook door. Hij zag den muur wel staan, maar 't kwam niet bij hem op, dat hij de macht had hem af te breken. Die stond er nu eenmaal; één van de vele, die 't leven oprichtte; één van de vele, die 't koninklijke feest van vreugde en vrijheid afsloten.

De stok tikte weer op de steenen, maar 't was geen blij en hoopvol zingen meer. Boos klonk 't, en grimmig, alsof bij iederen stap iets vermorzeld moest worden. 't Leven zelf moest vermorzeld; 't was niet meer waard. Ria, zijn Rietepiet had zich van haar vader afgewend. Ria, die toch al wat herinnering bewaard kon hebben. Aan 't portretje in zijn portefeuille dacht hij, dat aan den kajuitwand alle reizen had meegemaakt en dat hij met blijden trots aan de reis-kennissen getoond had: „Mijn kleine meid, mijn oudste.” Aan 't speelgoed, verzameld in vreemde havens, en nu zorgvuldig opgeborgen in den koffer: zwarte olifantjes en wonderlijke poppen en vogelschilderijtjes, met echte veeren bewerkt. Ja, en aan de warme kussen van een rose kindersnoetje dacht hij, en aan het jubelend geroep van „vader! vader! pappie!” waarvan zijn hart gedroomd had, zoo pas in den

trein nog. Grimmiger tikte de stok, en donkerder werden de oogen, als van iemand, die de gevangensmuren weer ziet oprijzen in 't verschiet.

— 't Was toch nog maar een klein eindje, dat Ria met Truitje meeliiep. Opeens stond ze stil. „'k Ga gauw naar huis, hoor!”

„Hé, nou al?”

„Ja, natuurlijk, want die meneer zoo pas, dat was mijn vader.”

't Vogeltje moest toch wel een dapper klein ding zijn, want zijn stemmetje zong weer door Ria's woorden heen.

„Nou, kind . . . !” bleef Truitje stokstijf staan, met een wereld van onoverkomelijke verbazing in haar oogen. „Nou kind! loop dan hard!”

Ja, daar ging Ria al in haar allervlugsten draf, zoodat de korte rokjes er van opsloegen.

„Vader! vader!” begon 't herleefde vogeltje luider en luider te zingen. „Vader is thuis! Vader is thuis!”

't Klonk hoe langer hoe feestelijker; er waren geen hindernissen meer, er waren geen donkerheden meer. Er was niets dan dat ééne, overwinnende vreugdelied.

Maar toen ze thuis kwam en de kamer binnenstormde, warm en blij-verwachtend, toen stond vader met een somber gezicht voor 't raam, en zat moeder op de kanapé zachtjes te schreien over de onbegrijpelijke boosheid van hun oudste, die haar eigen vader als een vreemde voorbijliep, en een vies klompenkindje liever had dan haar vader.

En over Ria's hoofdje werden de oude, oude regels uitgesproken :

„De kleenen treën op 't kleed,
De grooten treën op 't hart.”

„En tot die grooten hoor ik,” dacht Ria, want ze was al bijna negen jaar.
